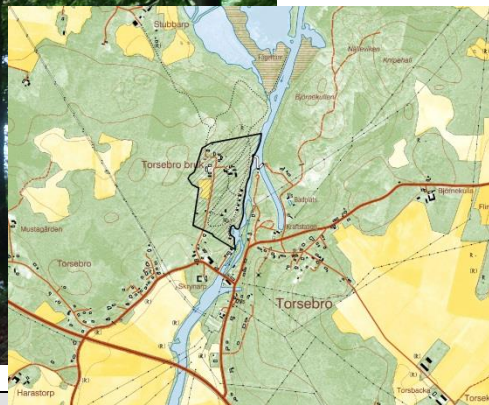
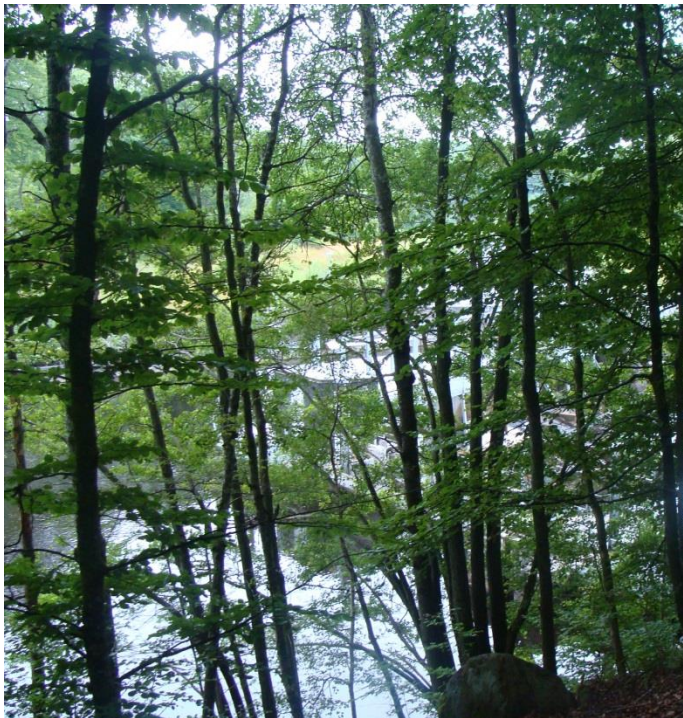

Bevarandeplan för Natura 2000-området Torsebroparken SE0420128

Torsebroparken, Foto: Marie Löfberg

Grunduppgifter om Torsebroparken

Län: Skåne
Kommun: Kristianstad
Läge: 2,5 km väster om Fjälkinge kyrka.
Markägare: Enskilda
Areal: 14,0 hektar
Skyddsform: Saknas.
Bakgrund: pSCI beslutat av Regeringen 1996-06.
SCI fastställt av EU-kommissionen 2004-12.
SAC fastställt av Regeringen 2011-03.
Bevarandeplan fastställd & kungjord av Länsstyrelsen Skåne län 2016-12-16
respektive 2016-12-30.
Reviderad: 2016-11.

Vad betyder Natura 2000?

EU bygger ett nätverk av områden med skyddsvärd natur som kallas Natura 2000. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara arter och naturtyper som förekommer i Europa. Natura 2000 har tillkommit med stöd av två EG-direktiv; Fågeldirektivet (EU-rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009) om bevarande av vilda fåglar och Habitatdirektivet (EU-rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter senast ändrat genom direktiv 2006/105/EG. Nätverket byggs upp av områden som föreslås av regeringen och som antas av kommissionen.

Direktiven har sin grund i Bernkonventionen som var först med att rättsligt skydda arter och deras livsmiljöer i Europa. EU-direktiven bygger på nya kunskaper och inför principen att bevara naturtyper för deras egen skull och inte enbart för att de utgör hemvist för vissa arter. Habitat- och fågeldirektivet är EU:s bidrag till bevarandet av den biologiska mångfalden så som det lades fast i Konventionen om biologisk mångfald i Rio 1992. Sverige har ett särskilt ansvar för att skydda och vårda de områden som är föreslagna att ingå eller som ingår i Natura 2000 och detta regleras i den svenska lagstiftningen i Miljöbalken med tillhörande Förordning om områdesskydd m m. Det innebär att åtgärder som kan inverka negativt på bevarandestatus för preciserade habitat eller arter inom Natura 2000-området kräver tillstånd enligt miljöbalken med tillhörande förordningar.

Vad är en bevarandeplan?

Till varje Natura 2000-område ska det finnas en bevarandeplan. Den ger en beskrivning av området och dess naturvärden och vilken skötsel som behövs för att dessa naturvärden ska finnas kvar långsiktigt. Bevarandeplanen innehåller också en beskrivning av vilka verksamheter och åtgärder som kan hota de arter och livsmiljöer som ska skyddas i Natura 2000-området. Bevarandeplanen innehåller viktig information som används som underlag vid samråd och tillståndsprövningar av verksamheter och åtgärder inom Natura 2000-området.

Vad är bevarandestatus?

Natura 2000 innebär att alla EU-länder ska vidta åtgärder för att naturtyper och arter som utpekats ska ha *gynnsam bevarandestatus*. Det innebär att man ska försäkra sig om att de utpekade naturtyperna och arterna finns kvar långsiktigt i Europa. För en naturtyp kan *gynnsam bevarandestatus* innebära att man bevarar de strukturer och funktioner som finns i naturtypen och att de arter som är typiska för naturtypen finns kvar i livskraftiga populationer. För en art innebär *gynnsam bevarandestatus* att arten finns i livskraftiga populationer och att förekomsten av dess livsmiljö är tillräcklig.

Viktigt att tänka på

För att inte skada Natura 2000 områdets naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000 område. Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprövning som Länsstyrelsen ska göra. När det gäller åtgärder på skogsmark ska istället Skogsstyrelsen kontaktas.

Bevarandeplanen för ett Natura 2000-område kan revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningarna förändras. När bevarandeplanen förändras medför det att den måste fastställas på nytt. Då ges markägare och andra berörda möjlighet att lämna synpunkter. Vid tillståndsprövning är det viktigt att utnyttja den nya kunskapen som finns i reviderade bevarandeplaner även innan dessa planer har beslutats.

Mer information om Natura 2000

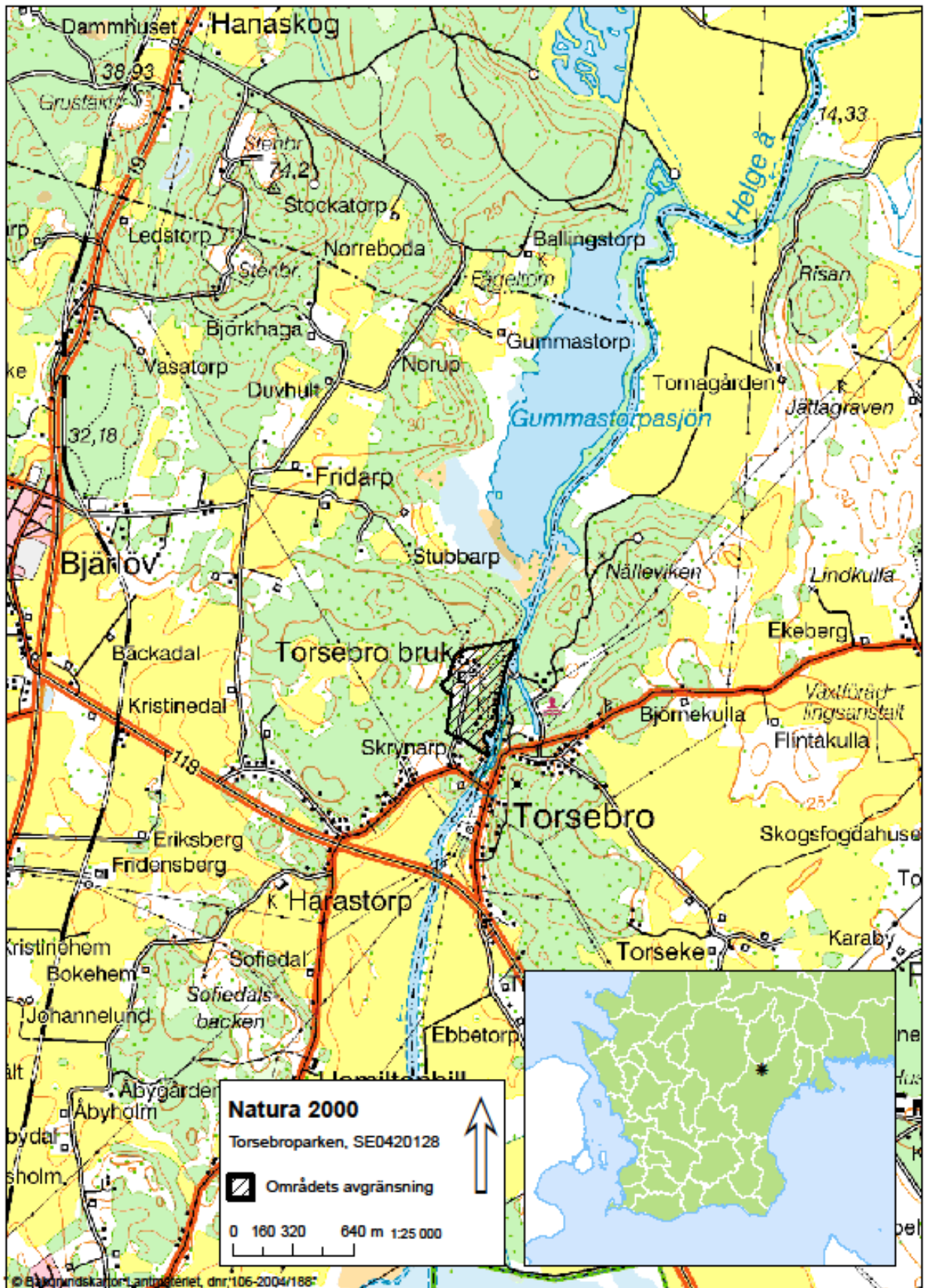
Länsstyrelsens hemsida: www.lansstyrelsen.se/skane/N2000 eller telefon 010-224 10 00

Naturvårdsverkets hemsida: www.naturvardsverket.se

Innehållsförteckning

ÖVERSIKTSKARTA.....	5
OMRÅDESBESKRIVNING.....	6
INGÅENDE NATURTYPER OCH ARTER ENLIGT NATURA 2000.....	8
Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden	8
Areal naturtyper	9
Ekologiska strukturer och funktioner	9
Natura 2000-arter.....	11
Beskrivning av naturtyper och arter och deras bevarandestatus.....	11
Naturtyper	11
Natura 2000 - arter.....	12
FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR GYNNSAM BEVARANDESTATUS	13
HOTBILD – VAD KAN PÅVERKA NATURA 2000-OMRÅDET NEGATIVT?.....	14
SKYDD OCH BEVARANDEÅTGÄRDER.....	14
<i>Skydd och regleringar</i>	15
Bevarandeåtgärder.....	15
<i>Restaureringsåtgärder</i>	15
<i>Löpande skötsel</i>	16
<i>Prioriterade åtgärder</i>	16
Uppföljning	16
Övrigt.....	17
REFERENSER.....	17
BILAGOR.....	17
Bilaga 1, Karta med naturtyper enligt Natura 2000.....	18
Bilaga 2, Naturtypskoder för kartan.....	19
Bilaga 3, Övriga upplysningar och skyddsintressen för Torsebroparken SE0420128.....	20
Bilaga 4, Mått för ålder och grovlek per trädslag samt mängdbedömningar.....	21
Bilaga 5, Rödlistade och hotade arter i Natura 2000-naturtyperna.....	22

Översiktskarta

Områdesbeskrivning

Torsebroparken ligger i Kristianstads kommun i den norra delen av Torsebro. Området är till 2/3 täckt med näringsrik ekskog och ädellövskog rik på bok. Utanför skogen finns några enstaka större träd som står mer eller mindre fritt. Skogen är drabbad av igenväxning av både sly och träd. Bokarna har dessutom börjat sprida sig på ett sådant sätt att de börjar skugga och stressa de äldre ekarna, och det kommer på sikt att leda till att dessa ekar dör. Övriga delar av området domineras av bebyggd mark och kulturbetesmark. En äldre ej brukad åker finns också i området, men saknar för närvarande större naturvärden. I Torsebroparken finns ovanligt många gamla bokar och ekar med en utmärkande mängd insekter, svampar och lavar. Natura 2000-arterna läderbagge och hålträdklokrypare är bara några av rariteterna du kan finna här. I kulturbetesmarken sydost om huvudbyggnaderna finns en mindre damm som växer igen med skedbladmossa. Även slokstarr växer här. Områdets östra gräns ligger längs med Helge ås västra strand. En närmare beskrivning av naturtyper och arter finns under rubriken Beskrivning av naturtyper och arter.

Torsebroparken präglas av ett flertal bevarade byggnader från krutbrukstiden insprängda i det numera igenväxande skogsområdet. Torsebro bruk är det enda bevarande krutbruket i Sverige, och är därför ett väldigt viktigt industriminne. Bruket öppnade 1682 för att försörja den svenska krigsmakten med krut, och lades ner först år 1923. Inom området finns också en herrgård, kamrersbostad och arbetarbostäder. Från herrgården söderut längs vägen löper en allé vars träd är populära bland lavar. Hela bruksområdet är ingärdat av en hög stenmur, och har bidragit till att skogen på de olika sidorna av muren har utvecklats i olika riktningar. Fram till 1870-talet fanns ett kvarnhjul bland flera i Helge å som drev produktionen i bruket. I början av 1900-talet förvärvades fastigheten av ett kraftbolag som i Helge å byggde Skånes första vattenkraftverk på platsen. En fördämning med en fallhöjd på 10 meter uppfördes i den östra utkanten av Torsebroparken, och idag finns fortfarande en fördämning på platsen. Kraftstationsbyggnaden är idag riven, men ett fjärrmanövrerat aggregat finns istället. Trots att det på platsen har funnits industri under flera århundraden, så har många gamla och värdefulla träd fått stå kvar.

Torsebroparken ligger i ett större ”ekbälte” som finns i kanten av Kristianstadsslätten (Råbelöv – Torsebro – Färlöv – Hanaskog – Vanås) och utgör därför också en viktig länk i ett landskapsperspektiv.

Området har en genuin bruksmiljö med herrgård och ett välbevarat bruksområde. Rikedom på gamla träd och död ved, båda med en rik fauna. Genom sitt väldigt tätortsnära läge har området betydelse för rekreation och som studieobjekt i undervisningen inom biologi och kultur.

Torsebroparken är riksintresse för naturvård och kulturmiljövård, och är en del i Kristianstads vattenrike Biosfärsområde. Sedan 2012 finns ett naturvårdsavtal i området. Naturvårdsavtalet täcker i princip in all skog och den gamla åkern. Herrgården och området med de omkringliggande byggnaderna ingår inte. Hela området är byggnadsminnesförklarat.

På Häradsekonomiska kartan från 1926-34 ser området ungefär ut som det gör idag. Fälten och skogen har samma yta och gränser, och de allra flesta hus på kartan finns kvar idag. På flygbilder från 1930-40-talet har den äldre skogen samma utsträckning, men det omgivande landskapet är öppnare. De numera obrukade åkrarna är dessutom uppodlade. Om åkrarna var uppodlade fram till dess, eller bara tillfälligt under krigsåren är osäkert.

På Generalstabskartan från 1869 har området inte lika mycket skog som på senare kartor. Bara den södra och västra delen står markerad som lövskog. Resten av Torsebroparken är klassificerad som ”jordhöjd”.

Den Skånska Rekognosceringskartan från 1812-20 visar huvudsakligen skog på samma områden som skogen är utbredd på idag, men det verkar vara lite mindre skog norr om bruket.

På historiska ägomätningar över krutverket från första halvan av 1700-talet verkar det finnas mycket mindre skog inom området. Platsen är mycket öppnare med vissa utspridda träd, främst i den östra delen närmast Helge å.

I Campbells beskrivning över 1700-talet skånska bygder är området klassificerat som skogsbygd. Skogsbygden är traditionellt dominerad av skog, men har också historiskt haft mycket produktion kopplad till skogen, antingen genom skogen som källa för råvaror eller som källa för bränsle. Krutbruket hade kunnat vara just en sådan här industri.

Den 23:e maj 1749 besökte Carl von Linné Torsebro Krutbruk under sin resa i Skåne. Han beskriver nästan uteslutande hur kruttillverkningen skedde, men nämner bland annat att de i tillverkningen använde al och brakved som insamlades i trakten.

På Buhrmans karta från 1684 är området markerat som ”Kruutverket”. Vid den här tiden var krutbruket två år gammalt. Vid bruket finns också en stor mängd ”miölqvarnar” (vattenkvarn, möllor) längs med Helge å. Om kvarnarna användes till just mjöl eller till något annat är inte dokumenterat. På kartan finns inte skog inom området, men det kan inte uteslutas att de symbolerna helt enkelt inte fick plats i området pga kartans stora skala och symbolik.

Jordarten i området består av sandig morän, och berggrunden i området består av granitbergarter.

Ingående naturtyper och arter enligt Natura 2000

Områdets naturtyper (se tabell 1 och bilaga 1) konstaterades vid fältbesök under växtsäsongen år 2008.

Tabell 1. Torsebroparkens naturtyper med arealer 2008 och Natura 2000-arter. Naturtyperna indelas i fullgod bevarandestatus där alla kriterierna för areal, ekologisk struktur och funktion samt för typiska arter är uppfyllda. I en icke fullgod naturtyp uppfylls definitionen för naturtyp men det kan saknas delar av ekologisk struktur och funktion eller typiska arter. Utvecklingsmarker kan inte definieras som en naturtyp idag men kan omföras till någon naturtyp med aktiva åtgärder eller med naturlig förändring efter lång tid.

Naturtyp	Areal (ha) med bedömd bevarandestatus		
	Fullgod	Icke fullgod	Totalt
9020, Boreonemoral ädellövsskog		0,80	0,80
9160, Näringsrik ek- eller ek-avenbokskog	1,2	6,3	7,5
Total areal naturtyper		8,3	
Total områdesareal		14,0	
Arter	Bevarandestatus		
*Läderbagge (<i>Osmoderma eremita</i> , 1084)	Fullgod		
Hålträdklokrypare (<i>Anthrenochernes stellae</i> , 1936)	Fullgod		
*prioriterad art inom Natura 2000			

Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden

Det övergripande bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s Art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Motivering till Natura 2000-klassning: Torsebroparken är ett Natura 2000-område för att området har många gamla ekar och hålträd och är en väldigt fin lokal för läderbagge och hålträdklokrypare.

Bevarandesyftet med Natura 2000-området Torsebroparken är att bevara naturtyperna nordliga ädellövsskogar (9020) och näringsrik ekskog (9160) i gynnsam bevarandestatus. Den viktigaste naturtypen för området är näringsrik bokskog, och är därför prioriterad. För arterna läderbagge och hålträdklokrypare är bevarandesyftet att arterna ska bevaras i en gynnsam bevarandestatus. Båda arterna är prioriterade i området, men det är värt att tänka på att läderbaggen också är en prioriterad natura 2000-art inom EU och bör beaktas extra mycket i naturvårdsarbetet.

Bevarandemål

Skogen i Torsebroparken ska skyddas från exploatering eller avverkning, men bör också förvaltas med ett naturvårdsperspektiv på ett sätt passande för ädellövskogar. Det innebär bland annat att viss röjning av sly och avverkning av för naturtypen främmande trädslag får förekomma i syfte att införa en naturlig dynamik. Det bästa är om skogen hittar en naturlig dynamik med självföryngring och död av äldre träd pga. naturliga orsaker, men skogen får inte lämnas till fri utveckling. Naturliga störningar så som stormfällning, insektsangrepp och översvämningar hjälper till att uppnå de önskade bevarandemålen. Brand som naturlig störning är absolut inte passande på grund av bebyggelsen i och utanför området, och ska hur som helst inte förkomma i ädellövsskog. Solexponerade hålträd är viktigt för framförallt den prioriterade arten läderbaggens överlevnad.

Det är viktigt att ha som mål att skapa ålderskontinuitet bland bok och framför allt ek. Tillräcklig föryngring av dessa trädslag måste ske för att inte bryta kontinuiteten. Det ska alltid finnas nog med hålträd för att bevara populationerna av läderbagge och hålträdisklokrypare, och då måste yngre träd etablera sig för att kunna ta över när dagens äldre hålträd försvinner. För övrigt är det också viktigt att ta särskild hänsyn till de träd som växer i allén längs vägen. Där växer många fina lavar som är värda att bevaras.

Det gamla krutbruket och skogen i området har samexisterat under långt tid och tillsammans bildat en väldigt speciell kulturmiljö. Det är önskvärt att åtgärderna för att bevara och utveckla skogen också hjälper till att bevara och utveckla denna kulturmiljö.

Eftersom området är litet, så hade det varit bra att utöka områdets areal med intilliggande skogar dit läderbaggen och hålträdisklokrypare så småningom kan sprida sig.

Målindikatorer

För Torsebroparken innebär detta följande målindikatorer:

Areal naturtyper

- Den äldre naturliga boreonemorala ädellövskogens (9020) utbredning skall omfatta en yta på minst 0,8 hektar.
- Ekskogen (9160) ska ha en areal på minst 7,5 hektar, och tillåts utöka sin areal.

Ekologiska strukturer och funktioner

Nordliga ädellövsskogar (9020)

- Träskiktets krontäckningsgrad ska vara 50- 100 %.
- Minst 50 % av träden ska vara lövskog.

- Skogen ska i normalfallet bestå av minst 30 % ädellövskog. Inget av trädslagen ek, bergesk, avenbok eller bok får utgöra mer än 50 % av grundytan, varken var för sig eller tillsammans.
- Grov död ved (grövre än 50 cm i diameter) skall finnas kontinuerligt i form av lågor, torrakor, döda stående träd, träd med döda grenar och högstubbar och volymen död ved ska i genomsnitt uppgå till minst 30 m³/hektar för att området ska kunna upprätthålla långsiktigt livskraftiga populationer av rödlistade arter. Idag är medelvärdet för död ved inom den nordliga ädellövsskogen mindre än 5 m³/ha. (se bilaga 4.)
- Antalet grova ädellövträd med en minimiålder på 150 år uppgår till mer än 10 st/ha. Idag är mängden grova gamla träd/ha cirka 2 – 10 st/ha i naturtypen nordliga ädellövskogar.

Näringsrik ekskog (9160)

- Krontäckningen ska vara 50 - 100 %.
- Ek eller avenbok, tillsammans eller var för sig, ska utgöra minst 50 % av grundytan.
- Grov död ved (grövre än 50 cm i diameter) skall finnas kontinuerligt i form av lågor, torrakor, döda stående träd, träd med döda grenar och högstubbar och volymen död ved ska i genomsnitt uppgå till minst 30 m³/hektar för att området ska kunna upprätthålla långsiktigt livskraftiga populationer av flera rödlistade arter. Idag varierar medelvärdet för död ved i den näringsrika ekskogen inom området. I de fullgoda delarna av skogen till väster om vägen medelvärdet av död ved cirka 15 - 40 m³/ha, med ett mindre område där mängden är >40 m³/ha. I den övriga ekskogen är mängden död ved idag måttlig, cirka 5 – 15 m³/ha. (se bilaga 4.)
- Antalet grova ädellövträd med en minimiålder på 150 år uppgår till mer än 10 st/ha. Idag är mängden grova gamla träd/ha cirka 2 – 10 st/ha i den östliga delen av naturtypen, medan det i den fullgoda delen väster om vägen finns >10 grova gamla träd/ha.

Typiska arter för naturtyperna

Nordliga ädellövskogar (9020)

- Det ska finnas minst 2 typiska arter i genomsnitt per provyta. För nordliga ädellövskogar finns följande typiska arter inom området; ekticka, fällmossa, gulsippa, lungört, myskmadra, porellor, rutsinn, skogsbingel, storrams och svavelticka.

Näringsrik ekskog (9160)

- Det ska finnas minst 2 typiska arter i genomsnitt per provyta. För näringsrika ekskogar finns följande typiska arter inom området; fällmossa, gammelekslav, gullockmossa, gulplister, guldpuddrad spiklav, gulsippa, lungört, murgröna, myskmadra, platt fjädermossa, porellor, rutsinn, skogsbingel, storrams och tårticka.

Natura 2000-arter

Läderbagge (1084)

- Populationen av läderbagge (1084) i Torsebroparken ska bibehålla eller utöka sin nuvarande population i området.
- Det ska finnas minst 25 individer av läderbagge i Torsebroparken.
- Det ska finnas minst 12 mulmträd lämpliga för läderbagge i Torsebroparken.

Hålträdklokrypare (1936)

- Populationen av hålträdklokrypare (1936) i Torsebroparken ska bibehålla eller utöka sin nuvarande population i området.
- Det ska finnas minst 6 individer av hålträdklokrypare i Torsebroparken.
- Det ska finnas minst 12 mulmträd lämpliga för hålträdklokrypare i Torsebroparken.

Framtida uppföljning av planen kan medföra att nuvarande bevarandemål ändras och att nya mål läggs till.

Beskrivning av naturtyper och arter och deras bevarandestatus

Naturtyper

Nordliga ädellövsskog (9020)

Naturtypen nordlig ädellövsskog har inte en stor utbredning inom området. Den är begränsad till stranden längs med Helge å. Den nordliga ädellövsskogen ligger på utsidan av muren som omgärdar krutbruket, och muren går längs med gränsen till naturtypen näringsrik ekskog, som ligger på insidan av muren. Skogen är flerskiktad och träden är överlag cirka 76 – 125 år gamla. De grova träden är tämligen allmänna, men mängden död ved är tyvärr liten.

I Torsebroparken hittar du flera typiska arter för naturtypen. På träden finner du flera tickor, bland annat ekticka och svavelticka, men också mossor och lavar så som fällmossa och rutskin. Bland kärlväxterna hittar du gulsippa, lungört, myskmadra och skogsbingel. Området är delvist igenväxt, och åtgärder skulle behövas för att öppna upp krontäcket och sly borde hållas undan för att ge plats åt de önskade träden. Dessutom borde naturtypen vara lite större för att säkerställa dess bevarande, och det borde finnas mer död ved. Slutsatsen av detta är att naturtypen idag inte kan klassas som fullgod.

Näringsrik ekskog (9160)

Den övervägande största delen av naturtyperna i Torsebroparken är näringsrik ekskog, och därför är denna naturtyp prioriterad. Det är den enda naturtypen som ligger innanför brukets mur. Naturtypen är i området uppdelad i tre delar med olika historia och egenskaper. De två delar som ligger väster om vägen är de som har en fullgod bevarandestatus, till skillnad från området som finns till öster om vägen. Det ena av de fullgoda områdena har träd som är 176 – 250 år gamla och innehåller mycket grova och gamla träd och mycket död ved, men skogen är bara tvåskiktad. Det andra fullgoda området har fler skikt, mindre död ved, och träden är inte lika gamla (126 – 176 år). Området öster om vägen som inte har fullgod status är också flerskiktad, men majoriteten av träden är förhållandevis unga, 76 – 125 år, och det finns måttligt med död ved, grova träd och gamla träd.

Det är i denna naturtyp eller precis i anslutning till den som de gamla hålträden finns, och många arter typiska för naturtypen finns. Fällmossa, gammelekslav, guldlocksmossa, gulplister, gulpudrad spiklav, gulsippa, lungört, murgröna, myskmadra, platt fjädermossa, rutskinn, skogsbingel och tårticka växer i skogen. En stor del av skogen har haft ett tätt krontäcke med lite ljusinsläpp, så under perioden 2014-2015 genomfördes ljushuggning i skogen för att skapa luckor med mer ljus. Detta är en åtgärd som är viktig för att skapa kontinuitet i skogen och för att bevara arter som är beroende av solbelysta trädstammar. De träd som skuggade och stressade de gamla ekarna i skogen prioriterades för avverkning vid ljushuggningen. Mycket av skogen skulle också behöva röjas från sly. Död ved ska finnas. Bara den del av skogen som finns till väster om infartsvägen till området är för närvarande fullgod, men ljushuggningen är ett steg på vägen mot att återställa resten av naturtypen från icke fullgod status till en fullgod status.

Natura 2000 - arter***Läderbagge (1084)***

Läderbaggen är starkt knuten till äldre ihåliga lövträd med rikliga mängder mulm, där larverna lever och utvecklas. Det är framförallt ek som är det populäraste trädslaget för arten, och det är viktigt att stammen är solbelyst för att skapa rätt mikroklimat inne i trädet. Läderbaggen är inte spridningsbenägen, och upp till 80-90 % av de vuxna individerna lämnar inte det träd där de kläckts. Detta gör de träd där läderbaggen redan finns väldigt värdefulla för populationen. När läderbaggen väl förflyttar sig så förflyttar den sig inte särskilt långt, utan det längsta förflyttningsavståndet som har observerats är cirka 200 meter. Arten vill bo i träd som är solexponerade, och gynnas av skötselåtgärder som luckrar upp trädsiktet.

Torsebroparken är en av åtta Natura 2000-områden i Skåne som har en population av läderbagge. Det finns även några områden med läderbagge som idag inte är Natura 2000. De flesta områden med läderbagge är väldigt isolerade.

Hålträdklokrypare (1936)

Hålträdklokrypare föredrar olika typer av gammal lövskog med lång kontinuitet. Exempel på ställen där man kan hitta hålträdklokrypare idag är i ihåliga levande lövträd, högstubbar, lågor och större nedfallna grenar i naturskogar, skogsliknande parker eller ädellövträdsdominerade hagmarker. Även hålträdklokrypare gillar solexponerade träd och gynnas av åtgärder som håller trädsiktet öppet, men arten tycks även överleva i hålträd som står relativt skuggigt. Arten har ett speciellt sätt att sprida sig på. Den hakar sig fast på benen av större insekter, och liftar sen på dessa i förhoppning om att värdinsekten ska landa i en för arten passande miljö. Det är uppskattat att arten kan sprida sig upp till 500 meter på detta sätt.

Eftersom läderbagge och hålträdklokrypare har liknande preferenser i livsmiljö, så är det möjligt att genomföra enskilda åtgärder som gynnar båda arterna samtidigt.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus

Förutsättningarna för att områdets naturtyper och arter ska vara i gynnsam bevarandestatus är att:

- Trädsiktet inte är för tätt, och att det ska innehålla luckor där ljusinsläpp kan ske. Det behövs kontinuerligt arbete för att se till att luckor i trädsiktet finns.
- Sly hålls nere i de delar med ljusinsläpp och där föryngring av träd ska ske.
- En bra kontinuitet på träden i skogen ska finnas för att säkerställa tillgången på gamla träd.
- Det finns tillräckligt med hålträd för att säkerställa populationerna av läderbagge och hålträdklokrypare.
- Inga för naturtyperna främmande träd finns i naturtyperna.
- Kulturmiljöerna sköts och är bevarande.
- De viktiga gamla hålträden står inte för långt ifrån varandra så att mulmlevande insekter, framför allt läderbagge och hålträdklokrypare, ska kunna förflytta sig mellan passande träd.
- Natura 2000-området Torsebroparkens areal utökas med omkringliggande områden.

Besök i utbildning- och rekreationssyfte i området uppmuntras för att på sikt skapa en önskan om fortsatt skydd och bevarande från allmänheten. På så sätt kan området förhoppningsvis bättre skyddas mot eventuella framtida hot.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

De största riskerna för områdets naturtyper och Natura 2000-arter är:

- Avverkning av skogen inom området eller i omkringliggande områden.
- Avverkning av hålträd, nästa generations hålträd och kvarstående döda eller döende träd inom området eller i omkringliggande områden.
- Igenväxning som minskar hålträdens livslängd och hindrar rekrytering av nya hålträd, vilket leder till kontinuitetsbrott.
- Området är för litet.
- Fragmentering. Ett hot som främst angår läderbagge och hålträdsklokrypare, som pga otillräckligt genetiskt utbyte kan drabbas av inavelsdepression.
- Brist på naturliga störningar i skogen.
- Gödsling eller annan tillförsel av näringsämnen (t.ex. gödsling, kalkning, kväveläckage från omgivande marker, spridning av rötslam, stödutfodring m.m.) som skadar mark och vegetation.
- Tillförsel av bekämpningsmedel, kemikalier och försurning från omkringliggande marker, vattendrag och från nederbörd.
- Luftföroreningar. Luftföroreningar är skadligt för området lavflora.
- Vattenföroreningar i Helge ås vattensystem.
- Bebyggelse, vägar, anläggningar och annan markexploatering och markanvändningsförändring, exempelvis skogsplantering och täktverksamhet, i objektet eller i angränsande områden som kan påverka naturvärdena i området negativt.
- Förändringar i områdets hydrologi från både inom och utanför området genom t.ex. markavvattning. Förändrad vattenkemi och försämring av vattenkvalitén genom t.ex. utsläpp av föroreningar i vattendrag, försurning eller eutrofiering.

Skydd och bevarandeåtgärder

Ingrepp som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd av länsstyrelsen enligt 7 kapitlet 27-29 § miljöbalken. Detta gäller oavsett om ingreppet sker inom eller utanför ett Natura 2000-område. Bevarandeplanen ska också fungera som underlag för bedömningen av om tillstånd behövs och om tillstånd kan ges.

Staten har det övergripande ansvaret för skötseln av Natura 2000-områden och för att bevarandemålen uppnås. En förutsättning för att nå målen är ett gott samarbete mellan staten och den eller dem som äger eller brukar marken. Om skötseln av ett Natura 2000-område orsakar merkostnader för en markägare eller arrendator kan ersättning fås, till exempel miljöersättning för betesmarker. Markägaren kan även skriva skötselavtal med Länsstyrelsen.

Markägare kan eventuellt få rätt till ersättning om tillstånd inte kan ges och Natura 2000 innebär avsevärda begränsningar i pågående markanvändning inom den berörda delen av fastigheten. Ersättning ges dock inte i alla fall t.ex. inte om man blivit nekad att bygga hus inom Natura 2000-områden. Om skog ska ersättas vill Naturvårdsverket att all skog inom Natura 2000-området ersätts samtidigt så att inte Natura 2000-området har ersatts i vissa delar och inte i andra. Miljöstöd inom betesmarker anses också vara en form av ersättning.

Skydd och regleringar

Förutom att området är ett Natura 2000-område, så finns också sedan 2012 ett naturvårdsavtal i området som sträcker sig fram till december 2016. Hela området ingår inte i naturvårdsavtalet, så framför allt en stor del av det som är icke naturtyper ingår inte. Skyddssituationen efter 2016 är inte klar, men det kan bli fråga om att naturvårdsavtalet förnyas. Det kan också bli aktuellt med ett naturreservat/kulturresevat på platsen i framtiden.

Sedan 1996 är området byggnadsminnesförklarat, vilket bland annat innebär att samråd med kulturmiljöenheten på Länsstyrelsen Skåne måste ske när åtgärder i området planeras och genomförs. Läs Torsebro krutbruks vårdplan och det pm om samverkan som upprättades för att finna en kompromiss mellan naturvård och kulturvård över hur området ska skötas.

Bevarandeåtgärder

Bevarandeåtgärderna består av restaureringsåtgärder, som vanligtvis är större engångsåtgärder, och löpande skötsel, som inte är engångsåtgärder och som ska ske löpande.

Restaureringsåtgärder

- Åtgärder som bidrar till att luckra upp trädskiktet för att bidra till ökat ljusinsläpp i skogen.
- Frihuggning av de gamla ekarna som annars riskerar att dö av stress från konkurrensen från omkringliggande träd.
- Utöka områdets areal för att säkerställa Natura 2000-arternas bevarande.
- Minska och förhindra fragmentering inom området eftersom vissa arter har väldigt begränsade spridningsmöjligheter, men det bör också strävas efter att öka spridningsmöjligheterna till populationer som för närvarande finns utanför området.
- Røj sly som vuxit upp i området.
- Ta bort sly som har vuxit upp längs med stenmurarna som går utmed vägen så att murarna blir synliga.

Ljushuggning för att luckra upp trädskiktet och friställa gamla ekar genomfördes i skogen under 2014- 2015.

Löpande skötsel

- Hävd som bidrar till att hålträds livslängd ökar och att nyrekrytering av hålträd säkras.
- Om gallring i naturvårdssyfte behövs, ska gallringen helst ske genom ställning av högstubbar, men träd får avverkas på marknivå vid stigar och byggnader.
- Lämna så mycket som möjligt av det gallrade materialet i skogen, helst på soliga platser. En dialog om var lämpliga platser att lägga död ved på finns behöver kanske hållas med de som ansvarar för kulturmiljön, då de kan ha invändningar.
- Sly röjs och hålls undan så att inte skogen eller kulturvärdena växer igen.
- Bevara brynmiljöerna och utveckla dem så att de har en fin gradientformad vegetation med träd och buskar.
- Hålla de gamla ekarna fria från beskuggning från omkringliggande träd som hotar trädets fortlevnad.
- Hålla stigar och leder fria från död ved.
- Områdets kulturvärden sköts och bevaras.

Prioriterade åtgärder

Prioriterade åtgärder i området ska först och främst vara sådana åtgärder som bidrar till att sköta skogen ur ett naturvårdsperspektiv genom att skapa gläntor, död ved och säkerställa fortlevnaden av områdets värdefulla träd.

De prioriterade restaureringsåtgärderna i Torsebroparken är åtgärder som bidrar till att luckra upp trädskiktet och att frihugga de gamla ekarna. Dessa restaureringsåtgärder bör prioriteras över de andra åtgärderna om en situation där du måste välja mellan vilka åtgärder som ska utföras skulle uppstå. Kan ytterligare åtgärder göras bör man också prioritera röjning av sly.

De prioriterade löpande skötselåtgärderna i området är hävd för att bilda nya hålträd och öka livslängden på befintliga hålträd, samt att hålla de gamla ekarna fria från beskuggning (frihuggna). Utförs de här åtgärderna, så är det också viktigt att det avverkade materialet lämnas kvar i skogen, och att träd avverkas genom ställning av högstubbar (förutom vid ovan nämnda undantag).

Uppföljning

Uppföljning av naturtyper och arter inom Natura 2000-områdena kommer att ske med omdrev vart 6:e eller 12:e år beroende på naturtyp och art. Vissa delar av uppföljningen, som t.ex. areal är obligatoriska medan andra delar kan väljas av länsstyrelserna själva. Mer information om enskild naturtyp/art finns på Naturvårdsverkets hemsida.

Övrigt

Helge å som rinner precis öster om området har EU_CD-kod EU_CD: SE622168-139594 och ligger i huvudavrinningsområde Helge å – SE88000.

Referenser

- Artdatabankens Artfaktablad (1992-2001) för de rödlistade arterna inom området.
- Artdatabankens information till Länsstyrelsen i Skåne Län om rödlistade arter, GIS-skikt. Från Bjäre till Österlen- Skånska natur- och kulturmiljöer, 1996. *Länsstyrelsen i Kristianstads län*. ISBN 91-972744-1-0.
- Naturvårdsavtal angående Biskopsmöllan 1:1, Kristianstads kommun. *Länsstyrelsen Skåne, 2011. Diarienumr: 511-1738-11, 1290-241*.
- Löfroth M. (ed.) 1997. Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000. Naturvårdsverket. Naturvårdsverkets förlag.
- Närmare till naturen i Skåne- skydd av tätortsnära områden för friluftsliv och naturvård. *Länsstyrelsen Skåne*. ISSN: 1402- 3393.
- Rödlistade arter i Sverige 2015, 2015. *ArtDatabanken SLU, ISBN: 978-91-87853-10-4*.
- Skogsstyrelsen, Signalarter - Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsen. 2000.
- Skogsvårdsstyrelsen 1995-11-08. Nyckelbiotopsinventeringen.
- Torsebro krutbruk, Länsstyrelsen Skåne.
http://www.lansstyrelsen.se/skane/sv/samhallsplanering-och-kulturmiljo/landskapsvard/kulturmiljoprogram/historia-utveckling/industrins-landskap/kem-tek-industri/Pages/Torsebro_krutbruk.aspx. Sidan besökt 2015-10-02.
- Vägledning för svenska arter i habitatdirektivets bilaga 2 Hålträdklokrypare, *Naturvårdsverket 2011. NV-01162-10*.
- Vägledning för svenska arter i habitatdirektivets bilaga 2 Läderbagge, *Naturvårdsverket 2011. NV-01162-10*.
- Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1 Nordlig ädellövsog, *Naturvårdsverket 2012. NV-04493-11*.
- Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1 Näringsrik ekskog, *Naturvårdsverket 2012. NV-04493-11*.
- Översiktsplan för Kristianstads kommun.

Bilagor

1. Karta med naturtyper enligt Natura 2000.
2. Naturtypskoder för kartan.
3. Övriga upplysningar och skyddsintressen.
4. Mått för ålder och grovlek per träslag samt mängdbedömningar.
5. Rödlistade och hotade arter.

Upprättad av Länsstyrelsen Skåne

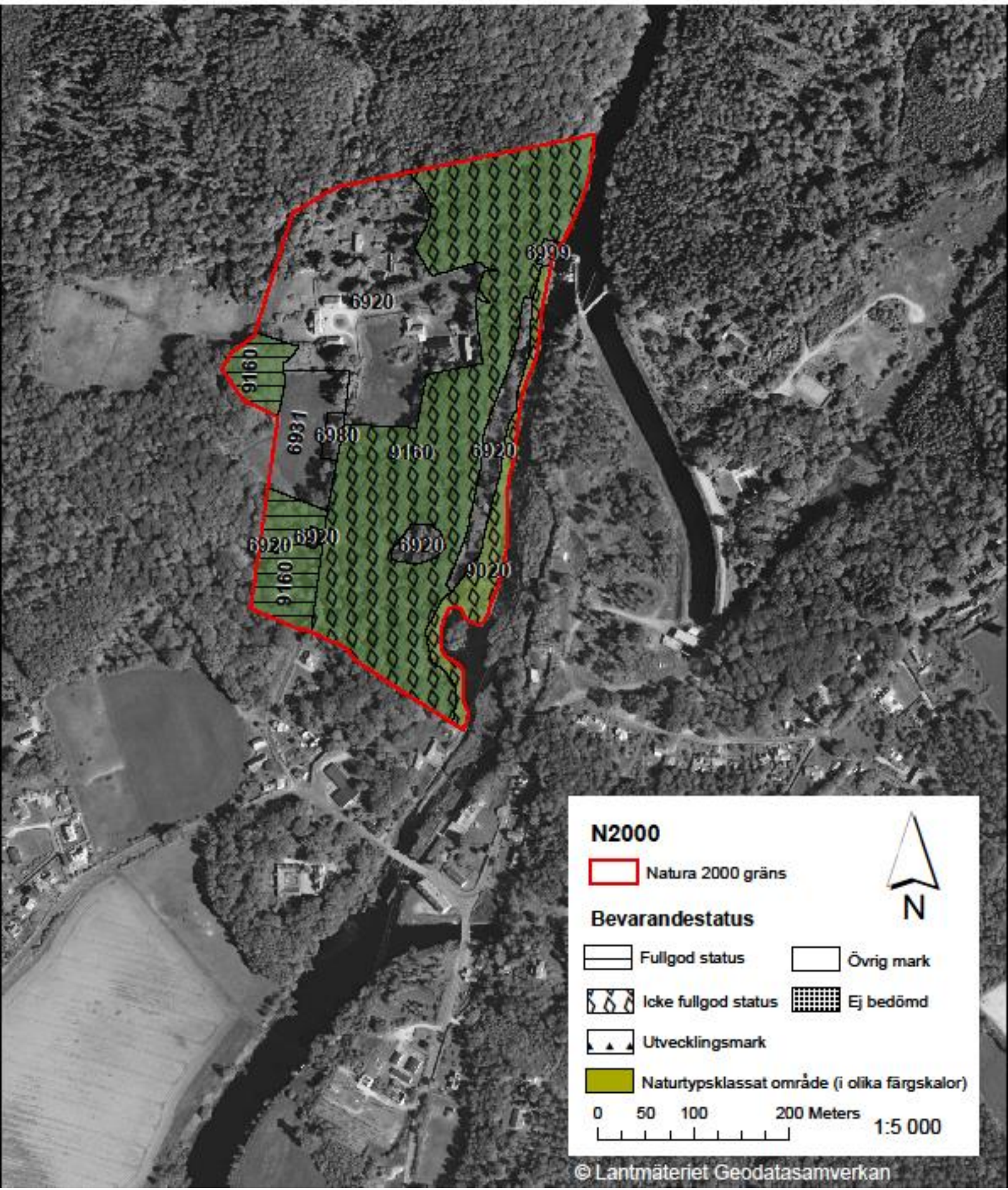
Planförfattare: Johan Niss

Senast reviderad 2016-11-29 av Joel Jansson

Bilaga 1. Natura 2000-området Torsebroparken, SE0420128, med naturtyper.

Förteckning över naturtypskoder återfinns i bilaga 2.

N2000

Natura 2000 gräns

Bevarandestatus

Fullgod status	Övrig mark
Icke fullgod status	Ej bedömd
Utvecklingsmark	

Naturtypsklassat område (i olika färgskalor)

0 50 100 200 Meters 1:5 000

Bilaga 2, Naturtypskoder för kartan

Natura 2000-naturtyper

9020- Boreonemoral ädellövsskog.

9160- Näringsrik ek- eller ek-avenbokskog.

Ej naturtyper

6920- Bebyggd mark.

6931- Ej brukad åker.

6980- Parkeringsplats.

6999- Exploaterad mark, ickenatura-naturtyp.

Bilaga 3, Övriga upplysningar och skyddsintressen för Torsebroparken SE0420128

Torsebroparken är SAC fastställt av Regeringen 2011-03.

Torsebroparken är förutom ett Natura 2000-område också;

- riksintresse för naturvård (Helgeåns nedre lopp, N64 och Gummastorpasjön, N26).
- riksintresse för kulturmiljövården (Torsebro. L:K18).
- ett område som delvis är skyddat genom ett naturvårdsavtal.
- i Kristianstads kommuns översiktsplan en del av ett regionalt kulturmiljöprogram.
- i Kristianstads kommuns översiktsplan ett område med strategiskt intressant grönstruktur av regionalt och kommunalt intresse.
- ett område med fornlämningar.
- en del av Kristianstads vattenrike Biosfärsområde.
- en del inom ett område som pekar ut Helge å som ett nationellt särskilt värdefullt vattendrag.
- ett område som utpekats som tätortsnära natur inom programmet *Skåne län: Närmare till naturen i Skåne*.
- ett område skyddat som byggnadsminne enligt 3 kap. KML.

Bilaga 4, Mått för ålder och grovlek per trädslag samt mängdbedömningar.

Diametergräns för grova träd per trädslag. Trädens diameter mäts vid brösthöjd.

Ek och bok	80 cm
Alm och ask	60 cm
Övriga ädellövträd	50 cm
Sälg	40 cm
Rönn	30 cm
Övriga triviala lövträd	50 cm
Tall och gran	70 cm

Ungefärlig nedre **åldersgräns för gamla träd per trädslag.** Med ”gamla träd” avses biologiskt gamla träd med en annan epifytflora, insektsfauna, barkstruktur och/eller stamform som avviker från yngre vuxna träd. Trädens grovlek är inte alltid en säker indikator på ett trädets ålder, då träd i vissa miljöer kan vara senvuxna.

Triviallövträd	100 år
Gran	120 år
Tall	150 år
Ek	200 år
Bok	150 år
Övriga ädellövträd	150 år

Bedömning av den **totala mängden död ved** (stående + liggande).

Lite	< 5 m ³ /ha
Måttligt	5 – 15 m ³ /ha
Rikligt	15 – 40 m ³ /ha
Mycket rikligt	> 40 m ³ /ha

Bedömning av den **totala mängden gamla träd** och **totala mängden grova träd.**

Saknas	Inga grova/gamla träd upptäckta
Enstaka	< 2/ha
Tämligen allmän	2 – 10/ha
Allmänt - rikligt	> 10/ha

Bilaga 5, Rödlistade och hotade arter i Natura 2000-naturtyperna

Rödlistade arter enligt artdatabankens rödlista 2015 placeras i olika hotkategorier beroende på risk för utdöende i vilt tillstånd inom olika tidsperspektiv. Arter med extremt/mycket stor risk att dö ut i vilt tillstånd inom en mycket nära/nära framtid placeras i kategorin CR (Critically endangered; akut hotad) resp. EN (Endangered; starkt hotad). Arter som löper stor risk för utdöende i ett medellångt tidsperspektiv placeras i kategorin VU (Vulnerable; sårbar). Arter som bedöms ligga nära kategorin VU men inte uppfyller alla kriterier placeras i kategorin NT (Near Threatened; missgynnad). Arter som numera är livskraftiga men som tidigare varit hotade placeras i LC. F= fridlyst art, Ågp= art som har eller ska få ett nationellt åtgärdsprogram för hotade arter, B2, B4 & B5 hänvisar till resp. bilaga i art- och habitatdirektivet. *=Prioriterad naturtyp eller art.

Naturtyp/Organismgrupp	Artnamn	Vetenskapligt namn	Hotkategori
Näringsrik ekskog (9160)			
kärlväxter	Lungrot	<i>Blitum bonus-henricus</i>	VU
Insekter	*Läderbagge	<i>Osmoderma eremita</i>	B2, B4, Ågp, F, NT
	Mosshumla	<i>Bombus muscorum</i>	NT
	Mjukdån	<i>Galeopsis ladanum</i>	NT
Spindeldjur	Hålträdklokrypare	<i>Anthrenochernes stellae</i>	B2, NT
	Grotthuvudspindel	<i>Walckenaeria incisa</i>	NT
Lavar	Gammeleklav	<i>Lecanographa amylacea</i>	VU
	Matt pricklav	<i>Pachnolepia pruinata</i>	NT
	Bokkantlav	<i>Lecanora glabrata</i>	NT
	Skuggorangelav	<i>Caloplaca lucifuga</i>	NT
	Rutskinn	<i>Xylobolus frustulatus</i>	NT
Svampar	Tårticka	<i>Inonotus dryadeus</i>	VU
	Ekticka	<i>Phellinus robustus</i>	NT
Icke naturtyper			
Insekter	Gul gaddbagge	<i>Mordellistena neuwaldeggiana</i>	NT
	Prydnadsbock	<i>Anaglyptus mysticus</i>	NT
	Sexfläckig blombock	<i>Anoplodera sexguttata</i>	NT

23 (25)

Lavar	Gammelekslav	<i>Lecanographa amylacea</i>	VU
	Matt pricklav	<i>Pachnolepia pruinata</i>	NT
	Stiftklotterlav	<i>Opegrapha vermicellifera</i>	NT
Svampar	Skillerticka	<i>Inonotus cuticularis</i>	VU
	Tårticka	<i>Inonotus dryadeus</i>	VU

Bevarandeplanen för Torsebroparken

Syftet med Natura 2000-området Torsebroparken i Kristianstads kommun är att bevara den värdefulla ädellövskogen med de många gamla hålträden, och de arter som lever där. Det är även viktigt att bevara områdets kulturmiljö.

En del i länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefull natur genom att bilda Natura 2000-områden och upprätta bevarandeplaner. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara arter och naturtyper som förekommer i Europa och att upprätthålla Natura 2000-områdenas naturtyper och arter i gynnsam bevarandestatus inom den biogeografiska regionen.

Bevarandeplanen innehåller bevarandesyftena och bevarandemålen med Natura 2000-området via de fyra kriterierna areal, ekologiska strukturer & funktioner, typiska arter samt Natura 2000-arter (Arter i habitatdirektivets bilaga 2), beskrivning av området samt beskrivning av varje naturtyp och/eller art, förutsättningar för gynnsam bevarandestatus samt vad som kan påverka Natura 2000-området negativt. Den innehåller även information om vilka skötselåtgärder som behövs göras i Natura 2000-området.

Länsstyrelsen
Skåne

www.lansstyrelsen.se/skane